

ŽIVLJENJE

21.

LJUBLJANA,
19. MAJA
1 9 3 5.

ILUSTROVAN
TEDENSKI
OBZORNİK

IN SVET

UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON ST. 3122 DO 3126 * CENA POSAMEZNI STEVILKI DINARJEV 2-

ŽIVLJENJE IN SVET — ilustrovan tedenski obzornik

Izhaja ob nedeljah ter stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din, mesečno 8 Din. Posamezni zvezki se dobivajo po 2 Din

Naročnina za inozemstvo: ITALIJA: četrletno 8 lir, polletno 16 lir, celoletno 30 lir. FRANCIJA mesečno 4 franke. ČESKOSLOVASKA mesečno 6 kron. AVSTRIJA mesečno 1 šilling. AMERIKA IN OSTALO INOZEMSTVO letno 1½ dolarja

UREDNIŠTVO IN UPRAVA v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
TELEFON št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. ŠT. HIŠNEGA TELEFONA 905

UREDNIŠTVO NAČELNO NE VRAČA ROKOPISOV

UREDNIK IVAN PODRZAJ

2

VSEBINA ŠT. 21:

STAROST SVETA (Pogled v nastajanje svetov - B. B. - nj) — Ivo Lapajne: NAŠE POMLADI (2) — Dr. Anton Debeljak: PO SINJI ADRIJI (21) — NAJHITREJŠI ELEKTRONI — LILIPUTANSKA KRAVA — Vladimir Bartol: DEKLICA S KOŠARO (2) — ZVARJENJE ŽELEZNIŠKIH TRACNIC — Essad beg: ZAROTA ZOPER SVET (21) — Dr. Vlad. Travner: SMRT IN POGREB VIKTORJA HUGOJA — IZ LITERARNEGA SVETA: (Humorist Alfons Allais - D) — IZ OZNAKOSLOVJA: (O raznih prevodih besede tragoedia - I. Koštišič) — ČLOVEK IN DOM (O solati - Utva) — VOJAKI Z DEŽNIKOM (C. H.) — SAH — ZA BISTRE GLAVE — Na platnicah: HUMOR — UGANKA NA PLOŠČAH (Crassus) — SAMOGLASNIŠKA UGANKA (Crassus)

Slika na ovitku: L. RICHTER: »ŽALJUBLJENI PAR«

Naslovna slika: ST. RIBNIKAR: »NAŠA POMLAD« (Foto)

V prihodnjih zvezkih »ŽIVLJENJA IN SVETA« bodo izšli razen že naznanjenih naslednji prispevki:

Dr. Maks Kremžar: Homiopathia — Dr. Oskar Reja: Gospodarski pomen umetnega namakanja — Ivan Koštišič: Ciceronovi dovtipi — K. S. Šandan o novi Bolgarski — Težka voda in starost — Stratosferni vzleti — Kraji, kjer je živel Horatius — Svetila z živim srebrom — Gasilstvo in tehnika gašenja — Plastični film — Od jajca do organizma — Novosti iz radio tehnike — Prevléka za zofe — O lepi kuhinji i. dr.

Nadalje je pripravljenih več leposlovnih prispevkov naših pisateljev.

2

IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR — TISKA NARODNA TISKARNA
V LJUBLJANI — NJEN PREDSTAVNIK FRAN JEZERŠEK

ŽIVLJENJE IN SVET

STEV. 21.

V LJUBLJANI, 19. MAJA 1935.

KNJIGA 17.

NASA-POMLAD (Foto St. Ribnikar)

STAROST SVETA

POGLED V NASTAJANJE SVETOV

Drzna je človekova zamisel dognati starost sveta, v pičlo odmerjenih dnevih svojega življenja izračunati neizmerna razdobja, ki so potekla v vsemirju in ne morda samo v okolišu naše zemlje, marveč do njegovih najskrajnejših meja. Ti računi morajo seveda imeti bolj značaj drznih spekulacij, ker se njih pravilnost z današnjimi pripomočki še ne more prav kontrolirati.

Preden se seznanimo s tem, kako skušajo učenjaki dognati starost sveta, si moramo najprvo točno orisati pojem sveta. Znano je, da ni naše sonce s svojimi planeti nekaj edinstvenega v prostoru, marveč da je v vsemirju še več ko 10 milijard enakih sonc, ki sestavljajo vsi skupaj nekakšen velikanski oblak, zvezdno državo, ki meri stotisoč svetlobnih let v premeru. Sredi te države plava tudi naše sonce s svojimi planeti. To ogromno državo z deset ali petnajst milijardami sonc in z vsemi zvezdami, ki so dosegljive našim daljnogledom, imenujemo sistem »Rimske ceste« in njo kot celoto imamo v mislih, kadar govorimo o svetu.

Mimo tega sveta je odkrila znanost še druge enake in slične svetove. Zvezdarski daljnogledi in fotografske plošče nam kažejo v najoddaljenem vsemirskem prostoru slične sisteme Rimskih cest kot medle okrogle otočke in oblake, v katerih je materija večinoma razporejena v spiralnih zavojih in ki so zaradi tega dobili ime »spiralne megle«. Slična spiralna megla je očitno tudi naša Rimska cesta.

Novejša raziskovanja so pokazala, da so te zvezdne države v različnem stanju razvoja. Mnoge sestoje iz milijard zvezd, pri drugih pa je narava šele na delu in šele ustvarja sonca iz neorganizirane gmote. To nastajanje in propadanje svetovja se da prav lepo zasledovati na fotografijah, ki so bile snete pod današnjimi orjaškimi daljnogledi. Na njih vidimo, kako se materije spiralnih megla z velikansko brzino suče v vrtincih okrog nekega jedra. Nekatero skupine gmote dosežejo brzine nekaj sto km na sekundo in vendar potrebujejo več milijonov let, da enkrat obkrožijo središče. Iz tega se vidi, kako silno razsežna so ta samostojna svetovja.

Tudi milijarde sonc naše Rimske ceste so produkt takega počasnega razvoja, o

čigar poteku smo še zelo slabo poučeni. Tu gre za razdobja, ki si jih človek — »muha enodnevnica v vsemirju« — niti približno ne more predstavljati. Za nas so to »večnosti«.

Ali je mogoče vsaj približno prešteti, koliko takih večnosti je minilo, odkar so se začele v našem svetu, v sistemu Rimske ceste tvoriti zvezdne gmote? Prav verjetno je, da se še danes tvorijo sonca v tem vsemirskem otoku. Med posameznimi zvezdnimi skupinami namreč plavajo velikanski oblaki žarečih plinov, iz katerih se morda oblikujejo sonca. Švedski astronomi so n. pr. dognali, da bi zadostovala gmota enega največjih plinskih oblakov v ozvezdju Orion naše Rimske ceste za stvorenje petdeset tako velikih sonc, kakor je naše.

Iz različnega stanja, v katerem so posamezna sonca v sistemu naše Rimske ceste, poskušajo učenjaki vsaj približno izračunati, kako stara utegne biti ta zvezdna država. Ako vzamemo za primer, da imamo pred seboj 20 cm dolgo svečo in z opazovanjem doženemo, da pogori vsako uro tri cm, potem je lahko izračunati, kako dolgo bo sveča gorela. Podobno je z gorečimi sonci. Astrofiziki skušajo na sličen način izračunati, kako dolgo sonce vobče lahko žari. Seveda pa je ta problem neprimerno težavnejši, ker je z njim v zvezi še mnogo stranskih vprašanj, na katera je že posamično zelo težko ali pa sploh nemogoče odgovoriti. Zaradi tega tudi niso točne številke, s katerimi nam znanost lahko postreže, ampak se resnici samo približujejo.

V središčih sonc, ki jih poznamo, vladajo temperature okrog 50 milijonov stopinj. Pri tako visokih temperaturah pa materija, snov ne more vztrajati v takem stanju, kakor jo poznamo na zemlji. Posamezni elementi so razpadli v prasestavine: protone, elektrone itd., ki se s silno energijo vrtinčijo drug preko drugega. Materija v središču sonc razpada in se spreminja v vsakovrstne žarke, ki so samo posebna oblika energije. S temi žarki, ki se trosijo po vesoljnem prostoru, izgubljajo sonca nenehoma materijo in energijo. Samo naše sonce postaja zaradi izžarevanja vsako sekundo za približno štiri milijone ton lažje.

Na ta način sonca počasi dogorevajo in se razblinjujejo v neizmerno dolgih ča-

sovnih razdobijh. Nekatera so še mlada in vroča in hitreje izgubljaajo gmoto in energijo, pri starejših pa teče ta proces vse bolj počasi. S pomočjo prav kompliciranih instrumentov in metod se astrofiziki lahko precej točno orientirajo glede trenutnega stanja zvezd na površju in v notranjosti, ter na podlagi tega lahko presodijo, kako dolgo bo ta ali ona še lahko utrpevala neprestane izgube, kako dolgo bo še syetila, ali z drugimi besedami, kakšno trajanje ji je še usojeno. Nasprotno je tudi mogoče iz sedanjega stanja do neke mere natančno izračunati, kako dolgo zvezda že žari, kdaj je torej morala nastati.

Eden najznamenitejših astronomov naše dobe Jean, ki se je več let bavil samo s temi računi, je po omenjenih metodah dognal, da mora biti starost našega sonca približno 5 bilijonov let (bilijon je milijon milijonov). To pa velja samo s predpostavko, da je bilo naše sonce nekoč, kakor mnoga druga sonca, orjaško nebesno telo, ki je imelo dvakrat večjo

gmoto, ki je bilo tedaj v »mladosti« dvakrat težje kakor zdaj. Morda to dognanje za naše sonce niti ne velja povsem točno, velja pa gotovo za nešteta druga sonca v sistemu Rimske ceste. Jean je prišel do zaključka, da bo 8 bilijonov let skrajna zgodnja meja za najstarejše zvezde v tem sistemu, ki pomeni naš svet. Zanimivo je, da so drugi učenjaki, ki niso računali trajanje zvezd po izžarevanju ampak po njih gibanju v prostoru, dognali njih starost na 5 do 10 bilijonov let. Ta skladnost obeh metod je najboljšje jamstvo za njih točnost.

Naš ožji svet je torej nastal pred nekako 8 bilijoni leti. Kakšna razdobja pa so bila potrebna za »priprave«, za izluščanje jeder bodočih nebesnih teles iz pramegle, niti približno ne vemo. Do tlej so prav gotovo minule po človeškem pojmovanju že mnoge večnosti, v primeri s katerimi pomeni starost naše zemlje, ki se ceni na dve in pol do tri milijarde let, samo pičlo urico.

B. B—nj

RJAVI HROŠČ

N A Š E P O M L A D I

IVO LAPAJNE

N A D A L J E V A N J E

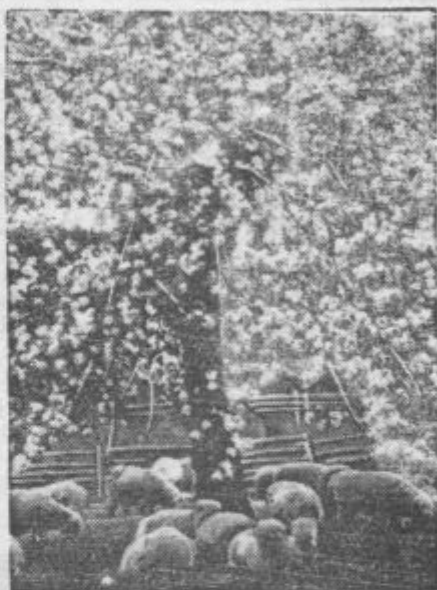
Ze dolgo prej, preden planejo prvi topli vetrovni sunki preko alpskih in kraških grebenov ter povprečnih dolin v nižavje, opazimo nad gozdnatimi višinami znake fëna. Planine in predgorja se zde temnomodra, nizko v doline se iglavci naglo znëbijo snega, čeprav ni nikjer sonca. Poučeni planinci in smučarji razumejo ta nemir v visokih gozdovih. Neprestano pada raz vej sneg, ki je po skrivnostnem toplem vplivu postal vlažen in težak. Tihó je še naokrog. Tu pa tam zgrml plaz v dolino. Konec je smuke, smučar sname sviter in čepico, vrhove gorâ so že zajeli prvi sunki fëna.

Vse alpske in naše povprečne doline so izvrstne odvodnice toplega fëna. Marsikdaj struji fën istočasno po vseh dolinah, prinašajoč s seboj v zaledje prijetno vreme, ki mnogo skrajša nevsëčnosti zime.

Prebivalci gorâ poznajo izvrstno znamenja, ki napovedujejo nastop fënovega vremena. Vesele se ga, če je zmeren, boje pa, če buči mogočno, vroč, kakor široko in suh kakor samum brez peska. Tedaj se lahko zgodi,

STOPNJEVITO OSVAJANJE TAL pomladnega zelenja in cvetja v toplotni perspektivi: v ravninah bujno cvetje sadnega drevja, v gorâh še sneženi zimski plašč

Ko cveto jablane in kasnejše sadno drevje, še čaka drobnica v dolinah vstajenja pomladi in sočne paše v gorâh

da se tresejo domovi do temelja, razkrivajo strehe, ali s silovitostjo razpršene iskre vpepelijo vasi in gozdove. Blagodaten, obenem pa strašen, je lahko ta čudoviti veter, ki prinaša s seboj neredko prav zgodnjo pomlad. V krepkih sunkih piha ves dan, buči vso dolgo noč, več dni zaporedoma. In ko se gorjanci v jutru ozro po povzročeni škodi, je vsa silovitost prirode in prestani strah pozabljen, ublažen ob pogledu na prvo pomladno cvetje, ki ga je topli veter izvabil iz tal.

Pogostokrat plane v zasneženo zaledje fën s tako silo, da je blestečega snežnega sijaja kaj kmalu konec. Sneg silovito naglo kopni, ne da bi pri tem potoki in reke narasli. Kajti fën, gospodar zime, vladar nad dolinami in ravninami, ne samo, da sneg tali, temveč ga naravnost sežge, kakor menijo prebivalci visokih Alp. Odtod ime Feuerwind, Föhn, fën. V takih dneh posuše gospodinje v nekaj urah velike žehte, iz še bolj vlažnega in senčnega grmičevja se vrtinči suho listje.

Cvetoča pobočja NARCIS NA GO-LICI so le del iz pestre pomladi naših planin, kjer se v kratkem poletju zvrsti živobarvno cvetje

Tako čakajo planinci pogosto nanj, če sonce ne more, pospraviti snega s pašnikov. Dostikrat čakajo zaman, ali vendar, čim kasneje nastopi, tem vidneje pobere sneg, tem hitreje ozelene in zacveto livade. Fën je ognjeni veter gorā, pred katerim se tresejo celo planine ali kateremu sledi vstajenje vse naše prirode, živali, rastline in človeka.

Pa tudi prebivalci dolin in ravnin poznajo topli pomladni fën. Strah pred njim je tu še večji. Glavobol in duševne depresije tlačijo marsikoga. Zdravemu človeku ne škodi, nasprotno ga je vesel. Tak je pomladni fën, vseočiščujoči lokalni veter, ki ga je treba razlikovati od vlažnega juga ali zapadnika, ki se vlečeta čez vso evropsko celino.

V splošnem je fën nenavadno topel in suh veter. Živahni veter, ki je prava blagodat naših pokrajin od Triglava do Sarajeva, napolni vse doline in kotline, poišče vse kotičke ter pobira-joč sneg, prinaša pomlad daleč v rav-

nine. Fën ima običajno omejen prostor, ni pa brezpogojno južni veter, ne prihaja iz puščave in ne prinaša vroči zrak iz svojega izvora. Poraja se v hladu, enostavno rečeno: onstran pobočja Alp in Dinarskih planin dvigajoči se zrak se sicer ohlaja, toda ne preveč, ker se pri spajanju vodne pare, ki jo dvigajoči se, hladnejši zrak oddaja v obliki dežja, stvarja toplota. Zato so zračne struje, ki dosežejo vrhunec gora, ne preveč hladne in vlažne. Pri vpadanju v notranje doline in ravnine se padajoči zrak na vsakih 100 m segreje za 1° C. Z naraščanjem toplote se veča tudi možnost vsrkavanja vlage. Odtod tako suhi fën, ki je tem bolj topel in suh, čim višja je njegova vpadna stran. Dostikrat se pojavijo nad obzorjem visokih gora fënova znamenja, na dolgo izvalčeni, stopnjevito razporejeni, svetlikajoči se oblaki, topli veter pa se ne razvije.

Zaradi raznolikega površja naše države bo pazljivemu opazovalcu prirode, upoštevajoč gornje glavne činitelje, umevna skrivnostno prodirajoča pot naše pomladi v zaledju. V tako zvanih klimatskih zalivih, kamor ne-

V vročem poletju, ko v dolinah dozore zlatorumena žitna polja, se visoko v gorāh združi v cvetočih planikah KRATKOTRAJNA DOBA POMLADI, POLETJA IN JESENI

ovirano prodira vlažni topli vpliv bližnjega morja, se zdravi pomlad mnogo prej ko v okolici. Vipavska dolina, dolina Krke do Knina, spodnje porečje Neretve, hercegovaška Humina ozelene in zacveto, ko okolišna zaledje še sniva v zimi. Skopska kotlina, ki kljub južni svoji legi prejme obilo snega, se že v februarju predrami. Krepak dvig temperature in primerno deževje povzročita, da Povardarje naglo ozeleni.

Prostrana Panonska ravnina, ki s svojimi ogranki posega daleč v podnožje južnozpadnih in slovenskih planin je konec zime izpostavljena krepki sončni pripeki. Prav tako, le zaradi višinske razlike nekaj pozneje, se znebijo snega in ozelene široke doline in ravnine Slovenije. Vsetod in na pobočja nižjih, prisojnih reber gorā se prva vseli v zaledju pomlad. Rast in cvetje pospešuje ob vedno daljših toplih dneh zadostno pomladno deževje.

Iz prvotnih zibeli v nižinah se naša pomlad seli polagoma v gore. V prirodi ni skokov, le oprezno, komaj vidno se širi brstenje naokrog. Umiku snega, ki ga pospešuje že navedeno feno vno vreme, sledi postopoma pomlad. In ko bodo v nižinah gozdovi že davno ozeleneli, livade razcvetele ter bo žito v poletju nastavilo klasje zorenju, bo osvojila pomlad tudi vrho-

ve gorā. Kratko bo tamkaj njeno življenje, povezano s poletjem, a tem bujnejše bo razgrnila po pašnikih najraznovrstnejše pisano planinsko cvetje. Rastline bodo hitele, da v predvišni sončni svetlobi v čim krajšem času zadoste svojemu nagonu za obstanek, ki ga lahko prepreči prvi sneg v zgodnji jeseni.

Ko se oziramo okrog v razkošje majske pomladi, si ne moremo predstavljati, da so prav v naših širinah kraji na zemlji, ki prelepe dobe brstenja prirode ne poznajo. Pust in žalosten je n. pr. ameriški vzhod, ko se Evropa že koplje v najlepšem pomladnem cvetju. Začetek maja je komaj opaziti nastop novega življenja, mrzle struje vlečejo s severa, ne da bi jih ovirala povprečna gorovja kot v Evropi. Šele po prvem tednu maja nastopi iznenada toplo vreme, ki pa ni pomladno, temveč vroče in vlažno poletje. Čez noč ozeleni vse, hitro mine doba cvetja.

V zameno za to pa in a ta celina razkošno, dolgo jesen. Vroče in vlažno poletje požene bujno subtropsko rastlinje, ki se v lepih jesenskih dneh odraža v blestečih barvah umirajoče prirode. Ali vendar, kdor je videl evropsko pomlad, ki postopoma zasi- pa površje z najrazličnejšim cvetjem, si za vse na svetu ne bi pustil vzeti ta prelepi letni čas.

R. RIEGE

KONEC TRAGEDIJE (lesorez)

P O S I N J I A D R I J I

DR. ANTON DEBELJAK
N A D A L J E V A N J E

Vsvečanem nedeljskem večeru sva s solilebnikom pobirala stopinje proti vkrcevališču. Spotoma vidiš turistovsko pisarno »Putnik«. Ime bo morda tega ali onega čitatelja spomnilo imenjaka, vojvode Radomira Putnika, ki je — čeprav »rado-mir«, toliko vojeval v svojem življenju. Med svetovnim spopadom je bil od početka pa do reorganizacije čet na Krfu načelnik štaba vrhovne komande. Bistroidni ljudje so uganili, da je ta mož z ostalimi vrhovnimi poveljniki untantnih vojská čudovito trdno povezan: znamenje, da se ta zveza ne bo dala porušiti. Evo vam te slike:

PUT NIK
NIK OLA
JOF FRE
FRE NCH

Vsako ime se čita dvakrat: vodoravno in navpično, to pa srbski, ruski, francoski in angleški poveljnik. Da bo zveza še čvrstejša, je britanskemu poveljniku ime Francoz (French).

Človek, ki je to naključje pogodil, bi bil nemara dober poskusni zajček za one ameriške, angleške in francoske vseučiliške profesorje, ki skušajo s statistično metodo razbistriti problem bistroidnosti. Dr. Charles Richet se je menda prvi potegoval za metapsihično vedo v brošuri »Au secours!« (Na pomoč). Američani, ki imajo kaj več pod palcem ko mi, pa so pričeli izvajati njegove nasvete. William Mac-Dougall, veliki psiholog v Harvardu, je nedavno dodal uvod v zajetno delo. Extra-sensory perception (Izvenčutno zaznavanje), ki ga je objavil kot plod svojih raziskav profesor dušeslovja J. B. Rhine, z univerze Duke. Iz Sudreovega referata (Journal des Débats, 11. 4. 1935). Ugibanje se je vršilo na dva načina: v prvem primeru je operator pogledal po prejšnjem kvarto, nego je visokošolec ugibal, katera je. V drugem primeru jo je operator pogledal po zneje. V dveh primerih je zapisoval učinek, a da tega ugibalca ni razodel, nato pa nadaljeval izpraševanje. Po petih poskusih je prišel odmor. Najbolj nepričakovani uspeh je bil pač tale: obojno ugibanje kaže enak rezultat po

dolgi vrsti preizkušenj. Potakem ne gre za telepatijo, za brezžično telegrafijo, pač pa za neko nadobičajno zmožnost (faculté supranormale). S posameznimi dijaki je napravil po več tisoč poskusov, s Stuartom n. pr. 14.500; Pearce je ugibal 10.300krat in 3746krat uganil, med tem ko je Linzmayer pri 600 poskusih zadel pravo 238krat: ako bi šlo tu za goli slučaj, bi mogel pogoditi samo 120krat. Od 14 Rhine-ovih študentov jih je 6 imelo to nadnormalno znanost. Podmeno o posebnem organu, »šestem čutu«, Rhine izrečno zavrača.

Rokovali smo se z nekaterimi znanci, ki so slučajno prišli na »gat«.

»Zakaj se vozite v 3. razredu?« se je eden njih obrnil na solilebnika.

»Ker nimajo četrtega,« se odreže naš Ribničan.

»Istenek ajánlom az úrat!« (Bog nas obvaruj) se poslavlja nekdo.

Gneča je velika, ko lezem na parnik. Najbolje bi bilo iti čim više, v 1. razred, zakaj počasi prihaja dnevni čas, ki ga je opeval Wang Če Huan, vrstnik onega velikega pesnika Tu Fuja, čigar madžarska prepesnitev »Spev bojnih voz« je bila letos v Budimpešti prevedana zaradi svojih miroljubnih teženj. Wang Če Huan je torej zakrožil pred toliko sto leti:

Svetlo sonce se skriva v pogorje.
Rumens reka žuri se v morje.
Želiš li še tisoč lijev¹⁰ okoli zreti,
se moraš eno nadstropje više povzpeli.

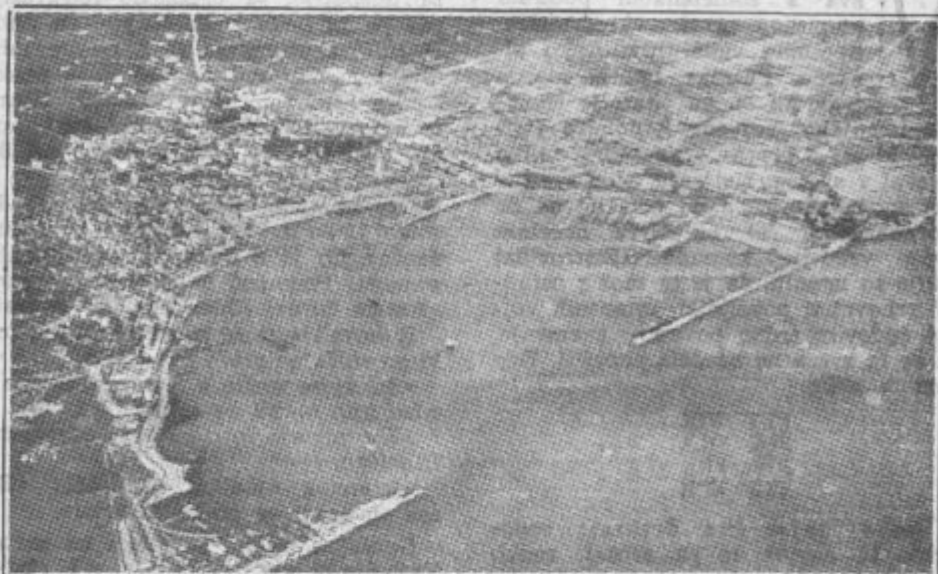
Nasproti nam stoji v morju Sustjepan, Sv. Stefan, pokopališče, posajeno s pinijami, cipresami, oleandri, bori, zeleniko, ajlantom ali božjim drevesom, čigar ime nas povede noter na Moluke. Po tej prelepi točki Dalmacije poskakuje pogostna kobilica bogomoljka — mantis religiosa, in prebira bolj ali manj verne napise po grobnih kamenih, od katerih se nobeden — kolikor še pomnim — ne bliža skeptičnemu epitafu, kakršnega čitaš na enem od ljubljanskih grobišč:

In tudi če ni svidenja po smrti,
če vse je noč in molk,
je vendar . . . mir.

Študij nagrobnih spomenikov oziroma napisov se mi vidi jako privlačen. Saj se tam dostikrat tako imenitno razo-

deva razmerje med živci in mrtveci. Francoski filozof pozitivizma Avgust Comte je neke zabeležil misel: Les morts gouvernent les vivants, mrtveci vladajo živim. To naziranje se docela

Podobnih motivov boste našli pri Rudolfu Baumbachu, pesniku slovenske pripovedke o zlatorogu. Na umu imam tale vzorec, ki razodeva nenavadno jedrnatost izražanja:

SPLIT, pogled iz letala

sklada z malgaško ljudsko modrostjo. Nekje na Hrvaškem je šla na boljši svet žena, ki možu ni dala mira, celo tepla ga je. Ucveljeni soprog ji je dal vkle-sati na kamen tale napis:

Ovdje počiva Eva,
Umrli od grčeva,
Paz'te ljudi,
Da se ne probudi!

Človek kar čuti ihto in nevihto, ki jo je znala uprizarjati pokojna zakonšči-ca. Sličen položaj prikazuje nekdo v francoščini:

Ci-git ma femme. Ah, qu'elle est bien,
Pour son repos et pour le mien!

Hier ruhet Martin Krug,
der Kinder, Weib und Orgel schlug.
Eigentlich hieß er Leim,
aber das passte nicht zum Reim, itd.

Iz druge vrstice razberete, da je bil ta zakonec po zvanju in znanju učitelj in orglavec.

Na nekem vorniku, kakor pravijo Tolminci odrivaču, odpestniku ali ka-menu ob cesti, je stal baje na Dolenj-skem napis: »Tukaj počiva Jurij Smuk-podvrbo...« Človek bi v prvem trenutku menil, da ima pred seboj pomnik ponesrečencu, toda dodatek nas pouči drugače: »...kadar v malin nese.«

D A L J E

NAJHITREJSI ELEKTRONI

Poglavitni sestavni del pri modernih sprejemnih aparatih za televizijo je ka-todna cev, zaključena s fluorescenčno zaslonko, na katero riše svetlobne odten-ke elektronski žarek. Elektroni, ki tvo-rijo ta žarek, prihajajo na zaslonko z brzino ca. 40.000 km na sekundo. Ker znaša razdalja med katodo in zaslonko 60 cm, potrebujejo elektroni za vso pot v cevi samo ca. dve stotilijoninki sekun-de.

LILIPUTANSKA KRAVA

Na neki farmi v Vzhodni Virginiji (USA) imajo pritlikavo kravo, ki je ne-kaj edinstvenega v živalskem svetu. Krava je stara zdaj že dve leti, pa je dolga komaj pičel meter, visoka 70 cm in tehta 35 kg. Njeni starši so bili popolnoma normalni. Vzrok zaostalosti mladice je po mnenju zdravnikov motnja v žlezi hi-pofizi, katere hormoni regulirajo poleg drugega tudi jakost in trajanje rasti.

DEKLICA S KOŠARO

VLADIMIR BARTOL

N A D A L J E V A N J E

Sanje — čuvarji spanja. Čutil sem olajšanje v sebi. Moj alter ego, moj drugi jaz, mi je hotel podaljšati spanje, ukaniti me za trkanje gospodinje in za moj nujni popravek. Zato je od nekod priklical deklico s košaro in jo postavil z nami vred na gostilniški vrt. Nič manj jasno je nisem videl, kakor vidim zdaj ta papir pred sabo.

Ali odkod se je vzela ta deklica s košaro? Dotlej je nisem poznal, in vendar je bil njen obraz ves živ pred mano. Kako bi me bil sicer mogel prisiliti njen pogled, da sem ji rekel: »Vrnite se pozneje?« Njena fizionomija je bila prav toliko karakteristična, kolikor sta moja

in tvoja in prav tako je bila čuvar neke notranjosti, kakor je ona človeka, ki ga srečaš na ulici. Postala je realen faktor, ki me je mogel vznemirjati en cel dan.

Kam se je torej pogreznila, živa, kakor je bila?

★

Nenadoma, po neki čudni asociaciji, sem se spomnil deklice, ki jo je na majniškem izletu pokopalo pod seboj izpodžagano drevo. Čital sem bil o tem žalostnem primeru v časopisih. Naprej je bila povedala prijateljicam svojo slutnjo, da jo čaka nenadna smrt. Zdelo se mi je, kakor da gledam pred seboj nedokončano igro, nedosanjane sanje.

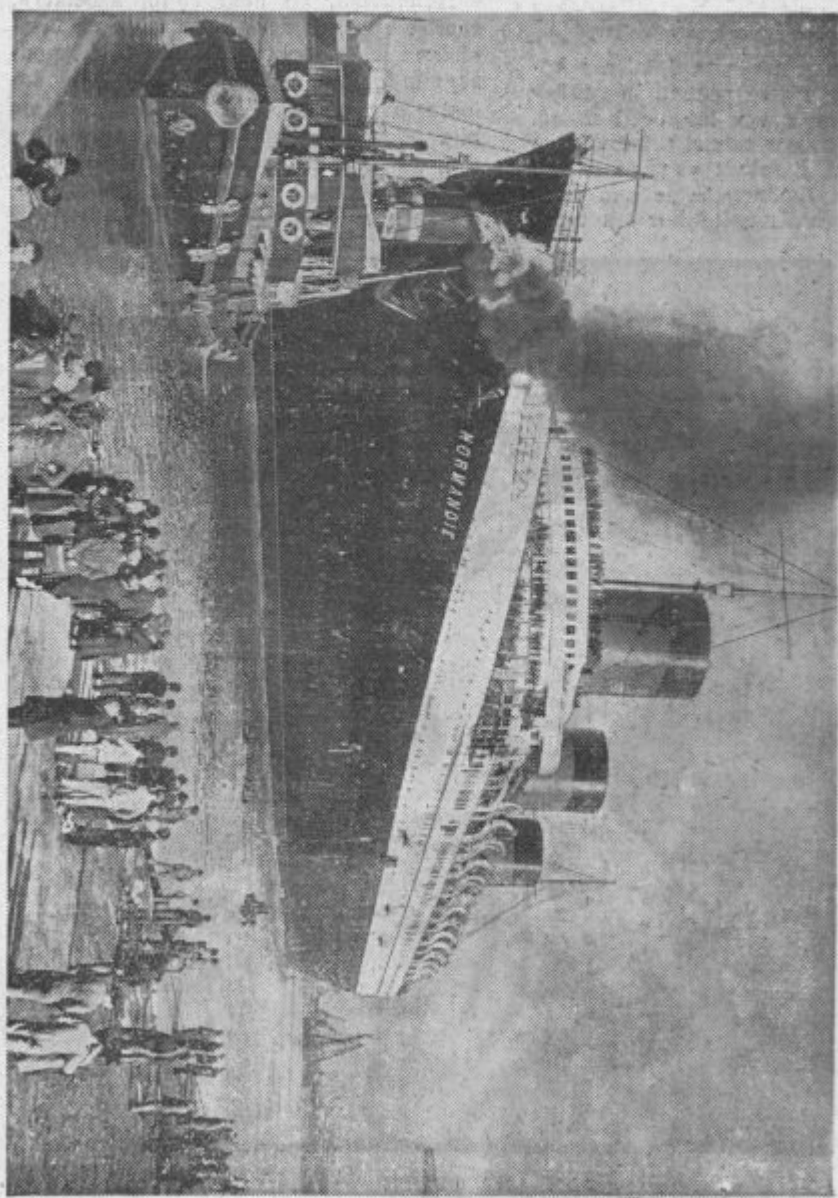
JABLANA CVETJE

Koliko je takih nedosanjanih sanj v življenju! Lord je odpotoval s svojo mlado Lady na ženitbeno potovanje v Italijo. Ali se spominjate? Nekaj let je od tega. V Siciliji sta najela stanovanje v hotelu. In medtem ko je bil on z ribiči na morju, je potres porušil hotel, ki je pokopal Lady pod svojimi razvalinami.

Kdo in kaj je bila deklica s košaro? Rekli boste: tvorba tvojih možganov,

izrodek tvoje sanjske domišljije. Ne dvomim o tem. Ali jaz se sebe nisem prav nič manj zavedal v sanjah, ko sem sedel za mizo pod kostanji, kakor se zavedam sedaj. In nič manj jasni in živi niso bili moji znanci, ko sem se z njimi v snu razgovarjal, kakor ko sem jih bil prej obiskal. Iz izkušnje vem, da je moje telo takrat, ko sem sanjal, da sedim na gostilniškem vrtu, ležalo v moji sobi v postelji. Torej je bilo moje sedenje na vrtu prav toliko resnično, ka-

NAJVEČJI PARNIK NA SVETU
Francoski luksuzni orjak »Normandie« bo v kratkem prvič nastopil svojo najhujšo samo štiri dni trajajočo pot v Ameriko. Parnik ima prostora za 2170 potnikov in 1320 mož posadke.

kor sedenje mojih prijateljev. In vendar sem se ga z vso nazornostjo zavedal. Če sem bil v sanjah sam le senca, vrt in prijatelji samo izrodek domišljije, sem se vendar kot senca zavedal, kakor bi ne bil senca.

Rekli boste: v sanjah se giblje človek v drugih dimenzijah. Prav. Ali je kje dokaz, da bi bile te dimenzije manj resnične, kakor so one, v katerih se kretamo, ko bdimo? In če se jaz, ko sanjam, kot senca zavedam, ali se ne zavedajo

prav tako lahko same sebe tudi druge sence, ki jih gledam v sanjah? Saj se pogovarjam z njimi, debatiram, razpravljam. In vsaka od njih ima svojo karakteristiko.

Torej je mogoče, da se je tudi deklica s košaro zavedala — seveda v neki povsem drugi, nam v budnem stanju nedostopni dimenziji — samo sebe? In kdo bi bil pretrgal potemtakem niti njene zavesti? Gospodinjin glas: »Vstanite! Ura je sedem.«?

MRTVE KAČE

Za razstavo v Bruslju je prispelo iz Singapura šest ogromnih kač. Ko so odprli zaboj, pa so ugotovili smrt petih kač, vrednih 50.000 frankov. Na sliki kažejo eno izmed mrtvih kač.

Filozof pravi: edina, zadnja resničnost je naša zavest, ki pa je v sanjah prav tako jasna, kakor kadar bdimo. In fiziolog gre še dalje: izven naše zavesti ni ničesar. Kadar umrejo naši čuti, izgine vesoljstvo. Zakaj vse, kar doznavamo, je samo senca nečesa neznanega.

Deklica s košaro! Odkod si prišla in kdo te je ustvaril? Ali ni okrog tebe začel nastajati nov svet? Vrt pred gostilno s košatimi kostanjevimi drevesi, gostilna sama, gostje okrog miz, med njimi žive, govoreče osebe, moji prijatelji in znanci, in končno: jaz sam. Vse to se je upodobilo v tvojo okolico, v kateri si se, živa in mlada, kretala s pečenim sadjem v košari. In naenkrat glas od onkraj: »Vstanite! Ura je sedem.« In ti in ves tvoj svet, z mano vred, tistim, ki sem sedel za mizo, se je potopil v nič. Nekaj pečenega sadja si mi hotela prodati, ali rezki glas z druge strani je prekrizal tvoje račune.

»Vstanite! Ura je sedem.«

★

Deklica, ki te je na majskem izletu pokopalo pod seboj izpodžagano drevo, ali se ni takrat s teboj vred porušil tvoj svet? Morda je zadonel glas od »onstran« in nekdo se je prebudil, kakor sem se bil prebudil jaz, ko me je bila poklicala gospodinja. Ti pa, živa podoba v njegovih sanjah, si ob njegovem prebujenju zgrmela z njimi vred v neznano. Zakaj kdo nam more dati gotovost, da nismo mi, kakor smo, z vso našo okolico, z vsem vesoljstvom vred, samo sence v sanjah nekoga, ki spi v kakšnem prepadu našim dimenzijam tujega onstranstva, kjer ga mučijo pošastne sanje? Obsežnejša je njegova fantazija od naše, bolj logična in strašnejša. Kar je nam vek, je njemu tisočinka sekunde. Vojske besnijo preko planeta, narodi vstajajo in propadajo. In on, njegova senca, živi med nami, deluje, kakor od nas eden, med tem ko počiva njegov nam nezapopadljivi drugi jaz v nekem nam nedostopnem svetu, kakor sem. Vzemimo, spal jaz v postelji, ko se je moja senca pogovarjala z deklico s košaro. Morda si ta »on« ti, morda sem ta »on« jaz — ali kdorkoli. Kadar bo zadonel glas od onstran: »Vstanite! Vaša ura je prišla!« se bo prebudil in mi, sence, podobe njegovih sanj, bomo zgrmeli z vsem vesoljstvom vred v prazno.

On pa bo ostal in, morda sam senca, čakal ra novo prebujenje.

★

Ko sem prihodnjo noč ves truden zatisnil oči, sem se naenkrat znašel sredi zelenega travnika. Travnik prav za prav ni bil travnik, marveč vrt, meni čudno znan vrt, na katerem je cvetelo vse polno rož. Videl sem košate veje kostanjev in nenadoma začutil dvoje rok, ki so mi od zadaj zakrile oči. Zvonek ženski glas, ki se mi je zdel začuda domač, me je vprašal: »Ugani, kdo sem.«

Velikansko, nedoumljivo veselje me je obšlo. Ves plah sem odvrnil: »Ne vem.« Zakaj bal sem se, da bi sladka slutnja ne bila resnica. Toda moje srce se je širilo od sreče, molčal sem in se potapljaj v neizrečeno sladkost.

Kajti nekje na skrivnem sem vedel, da me je bila objela deklica s košaro.

Liphart: PRI DELU

ZVARJANJE ŽELEZNIŠKIH TRACNIC

Presledki med posameznimi tračnicami, ki jih opažamo na železniškem tiru, niso morda posledica nenatančnega dela, ampak so potrebni zaradi tega, da se tračnice v poletni vročini lahko raztezajo. Tramvajске tračnice, ki jim sončni žarki ne morejo blizu, ker leže v zemlji ali betonu se lahko zvarjajo v poljubno dolge kose. Po najnovejših izkušnjah bo mogoče v bodoče zvarjati tudi železniške tračnice v celi dolžini s pogojem, da se izvrši zvaritev na kak prav vroč dan in na zelo dolgem odseku hkrati. V mrazu se bodo tračnice seveda skrčile, toda v tisti meri, ki jo dopušča njih elastičnost in trdnost zvarjenih mest.

ZAROTA ZOPER SVET

ESSAD BEG

N A D A L J E V A N J E

AVTORIZIRAN PREVOD

G
P
U

Najgrozovitejša Čeka je bila nekaj časa v Odesi. Domači krvniki niso mogli dolgo vztrajati, zato si je izprosil Gimišvili v Moskvu močnega in izkušenejšega moža. Centrala je ustregla njegovi želji in mu poslala sijajen eksemplar: pravega goliata, zamorca Johnsona,⁸ ki je bil prišel na čuden način v eksekutivni oddelek moskovske Čeke. Zamorec Johnson je bil pravi umetnik v mučenju.

Vendar v Rusiji niso bili najbrutalnejši krvniki ne zamorci ne Rusi in tudi ne intelektualni komunisti, pač pa ženske,⁹ ki jim ni bilo nikoli zadosti krvi! Kadar je šlo za moritve, niso čutile niti potrebe po spanju. Najznamenitejša med krvnicami je bila Vera Grebenjukova,¹⁰ mlado, plavalas dekle iz Odese, koje krvoločnost ni bila manjša od Johnsonove. Svoje žrtve je raztrgala dobesedno na kosce. Seveda je bila sadistinja. Vsako jutro je prišla v Čeko ter si je sama izbrala žrtve. V Odesi je »delovala« poldrugi mesec. V tem času se ji je posrečilo, da je umorila sedem sto ljudi, to se pravi nad petnajst ljudi dnevno.

Posebno ceremonijo za moritev je iznašla v Jekaterinoslavu neka Valjavka. Nekaj tucatov na smrt obsojenih so prignali na dvorišče, obdano z zidom, na katerega je stopila Valjavka in od tam postrelila obsojence kakor zajce. Neka druga ženska, prav tako stara 20—22 let, je »delovala« v Moskvi.¹¹ Njena specialiteta je bila moritev bolnikov. Prihajala je v poslopje Čeke z bičem v roki in nagnala skupaj svoje žrtve. Po vsej severni Rusiji je bila znana neka Platinina,¹² žena čekista Kedrova,¹³ ki

je končal življenje v umobolnici. Platinina je pričela svojo kariero s tem, da je vse sorodnike svojega prvega moža lastnoročno postrelila v Čeki. Potem je »delovala« v ArhangelSKU, kjer je ukazala vkrcati pet sto oficirjev na ladjo, ki so jo potopili. V ArhangelSKU je v kratkem času svojega tamošnjega delovanja postrelila sedem in osemdeset oficirjev ter tri in trideset meščanov. Njena koleginja, neka Letonka z živalskim obrazom, je ustrelila v enem samem dnevu dva in petdeset mož.¹⁴ Te ženske so bile naravno vse sadistinke. Tako sta izpovedali čekistinja Roza in Sonja, aretirani v Kijevu, da so mogle »delovati« samo po vbrizganju kokaina in da sta morili le tedaj, »če sta čutili slast«.¹⁵

Pazljivi čitatelji so gotovo opazili sadistično noto krvavih orgij. Kakšne strašne ljudi je imenovala država za krvnike! Vražje-živalski nagoni, ki so skozi stoletja spali v ljudeh, so se prebudili v onih, ki so se prostovoljno stavili Čeki na razpolago, dokler jih ni prenasitila lastna perversnost.

Najjasnejši obraz terorja je pokazal razglas boljševiškega vrhovnega poveljnika Muravjova, ki je svoječasno v Petrogradu podpisal prvi boljševiški smrtni manifest. Muravjov je zavzel Kijev in je brzojavil Leninu: »S svojo vojsko sem pričel osvajati svet.« Prišel je do Odese, kjer je imel znamenit govor. Med drugim je rekel: »Z ognjem in mečem ustanavljamo sovjetsko državo. Zavzel sem mesto, razdejal palače in cerkve, nobenemu popu in menihu ni bilo prizanešeno. 26. januarja so prosili beli za premirje. V odgovor sem pričel s plinskimi napadom. Na stotine, morda na tisoče generalov smo brez usmiljenja umorili in tako smo se maščevali. Mogli smo zadržati množice, toda tega nismo storili, kajti naša parola se glasi: Brez usmiljenja!«¹⁶

H koncu še število uspehov neusmiljenega razrednega boja: V letih 1917 do 1922, to je od oktobrske revolucije do konca državljanske vojne, je bilo umorjenih:

¹⁴ »Golos Rossii«, 27. I. 1922.

¹⁵ Nilostonski; istotam.

¹⁶ Margulies; »Ognjena leta«, str. 191.

⁸ Averbuch; istotam, str. 30 in nasl.

⁹ Prim. Agabekov, Bezsonov i. dr.

¹⁰ Prim. Averbuch; istotam, str. 36 i. dr.

¹¹ S. S. Maslov; »Rusija, štiri leta revolucije«.

¹² »Golos Rossii«, 15. 3. 1922.

¹³ Melgunov; istotam, str. 15.

škofov	25
duhovnikov	1.215
profesorjev	6.575
zdravnikov	8.800
oficirjev	54.850
vojakov	260.000
policajev	20.500
orožnikov	48.000
uradnikov	19.850

intelektualcev	344.250
kmetov	815.000
delavcev	192.000

»Rdeči teror« je torej zahteval skupno 1.761.065 ljudi. Tako se je končala druga doba organiziranega terorja.¹⁷

¹⁷ Prim. Sosnoski: »Rdeča trojica«, 1931, str. 278.

D A L J E

SMRT IN POGREB VIKTORJA HUGOJA

DR. VLAD. TRAVNER

Poraz francoske armade pri Sedanu in padeč Napoleona III. l. 1870 sta omogočila Viktorju Hugoju, da se je vrnil po 18 letnem prognanstvu z otoka Guernesey v Pariz. L. 1878 se je preselil iz rue de Clichy, kjer je bival 3 leta, v lepo in udobno, z vrtom obdano vilo avenue d'Eylau št. 130, (sedaj avenue Viktor Hugo št. 50). Tu je živel do svoje smrti. Bil pa je skoraj povsem zapuščen. Že 1843 sta utonila v Seini njegova 18 letna hči in njen mož — Léopoldine in Charles Vacquerie. L. 1868 mu je umrla v Bruslju žena Adèle roj. Foucher. Malo let pozneje pa je ugrabila smrt oba nadarjena pesnikova sinova Charlesa (+ 1871) in François-Viktorja (+ 1873). Od bližnjih svojcev so mu ostali le nepor. hči Adèle (+ 1915) in vnuka — otroka sina Charlesa — Georges (+ 1925) in Jeanne, pozneje por. Négreponte. Med tem so padali v grob mnogi pesnikovi prijatelji in znanci. L. 1883 je umrla tudi zvesta tovarišica in najboljša igralka glavnih ženskih vlog v njegovih dramah gospa Juliette Drouet-Gauvain.

Kljub bridkim izgubam in burni preteklosti je ostal sivolas pesnik zdrav in krepak. Še v zadnjih letih svojega dolgega, bojevnega in zmag polnega življenja je spisal in objavil celo vrsto lirčnih, dramatskih, satiričnih in modroslovnih del, ki pričajo o veličini in nezlomljivi sili njegovega genija.

V teh letih je užival Hugo slavo, kakor jo je naklonila usoda le malokateremu drugemu književniku. Bil je živ simbol francoskega naroda. Njegove drame — zlasti »Ruy Blas«, »Marion de Lorme« in »Marie Tudor« — so imele na vseh odrih največje uspehe. 20. febr. 1880 so proslavili v Comédie Française 50 letnico drame »Hernani«, s katero je izvojeval

VIKTOR HUGO (L. 1830)

nekoč zmago romantikov nad klasiki.*) Po zadnjem dejanju je nastopila najznamenitejša tragedinja tega časa Sara Bernhardt. V rokah je imela zlato palmovo vejo in recitala pred pesnikovim kipom, okrašenim z lavorjevimi vencem pesnitev »La bataille d'Hernani«, ki jo je zložil François Coppée nalašč v ta namen. Istega leta je imenoval pariški magistrat po pesniku ulico, v kateri je

*) Gl. moj članek »Znamenita obletnica« »Žis« knj. VII., str. 395.

bival, in sosednji trg. 8. jan. 1882 je bil izvoljen Hugo za senatorja departementa Seine. Nekaj tednov pozneje — dne 27. febr. — pa se je zbralo pred njegovim stanovanjem nad 60.000 ljudi vseh slojev, ki so slavili v nepopisnem navdušenju 80 letnico ljubljenca in duhovnega voditelja francoskega naroda.

Sele 1. 1885, ko je dosegel Hugo že 83. leto življenja, so mu začele pešati moči: dihal je težko in večkrat je imel hude srčne napade. Pesnik se je zavedal povsem resnega položaja. Svojcem je rekel, da se mu bliža konec, ki pa mu je le dobro došel. Mirno in vdano je pričakoval zadnjo uro. Kot panteist je bil prepričan, da je smrt le prehod iz bitja v bitje in da mu je usojeno onkraj groba srečnejše, lepše in popolnejše življenje. Odločno je odklonil tolažbo cerkve. Nekaj dni pred smrtjo je napravil oporoko in določil: »Siromakom darujem 50.000 frankov. Želim, da me spravijo na pokopališče na mrtvaškem vozu za reveže. Odklanjam molitev vseh cerkva. Želim, da se prosi za duše vseh. Verujem v Boga. Viktor Hugo.« 16. maja se je začel smrtni boj, ki je trajal osem dni. V tem času je bil pesnik navadno nezavesten. Umrl je brez trpljenja v petek 22. maja 1885 ob eni uri in 27 minut popoldne.

Še istega dne se je zbral magistrat glavnega mesta k žalni seji in sklenil, da se položi truplo pesnika začasno v Panteon, kjer naj najde po pogrebnih svečanostih tudi svoj večni počitek. Naslednjega dne je odredila vlada splošno narodno žalovanje. Obenem je določila, da bodo izpostavljeni telesni ostanki svečano pod Arc de Triomphe. Slavolok so spremenili v veličastno žalno kapelo. Od vrha pročelja je visel poševno preko stavbe ogromen flor. Tri vhode so zapirale črne draperije obrobene z belimi resami. Na njih so bili pritrjeni štiti z naslovi vseh pesnikovih del. Pod velikim lokom proti Champs Elysées se je dvigal mogočen katafalk skoraj do vrha kapele. Ob vsaki strani slavoloka sta vihrali dve orjaški žalni zastavi okrašeni s srebrnimi zvezdami. Okoli katafalke je gorelo dve sto odprtih plinovih svetilk in plamenic, ki so dajale sicer mračnemu prostoru čudovito razsvetljavo. Častno stražo je tvoril oddelek gojencev raznih vojaških šol. Ob vhodu pa sta bili dve vrsti kirasirjev na konjih in v polni bojni opremi. 31. maja zjutraj so pripeljali krsto iz Panteona in jo polo-

žili na katafalk. Ves dan — zlasti proti večeru — in vso noč so hodile mimo mrtvega pesnika ogromne množice žalujočih in vse široke ceste, ki se iztekajo na place de l'Etoile, so sličile mogočnim človeškim rekam.

Naslednjega dne, v ponedeljek 1. junija, ob 11. uri je naznanilo 21 topovskih strelav iz Mont Valériena začetek pogrebnih slovesnosti. V kratkih nagovorih so se poslovili od pokojnika predsedniki senata, poslanske zbornice, mestnega sveta in generalnega sveta departementa Seine, minister prosvete in zastopnik Francoske akademije. Ob 12. uri so položili krsto — kakor je sporočil javnosti zadnjo željo pokojnika 27. maja list »Le Rappel« — na mrtvaški voz za reveže. Pogreb je bil neobičajen: poveljniku pariške posadke in njegovemu štabu, eskadronu mestne straže, polku kirasirjev v blestečih uniformah in enajstim vozovom, preobloženimi z neštetiimi venci in trofejami, je sledil preprost voz, na katerem je ležala ubožna lesena krsta brez nakita. Za pokojnim so korakali najvišji državni funkcionarji, zastopniki številnih društev in korporacij, odposlanci mest in nepregledna množica drugih žalujočih, skupno okoli 100.000 ljudi. Sprevod je šel preko Champs Elysées, place de la Concorde, bulvarjev Saint Germain in Saint Michel in po rue Sonfflot. Povsod: na naglo zgrajenih odrih, ob straneh cest in trgov, pri oknih, na balkonih, na strehah, na ograjah in celo na drevesih so bili številni gledalci. Po poročilih ovidivcev jih je bilo nad en milijon. Ob dveh popoldne je dospel mrtvaški voz pred vrata Panteona. Nato so defilirale mimo krste nepregledne množice žalujočih do mraka. Sele ob 17. uri zvečer so prenesli mrtvega pesnika — brez cerkvenih obredov — v kripto svetišča, ki jo je določil francoski narod kot zadnje bivališče svojim največjim sinovom.

Viktorja Hugoja so upodobili — bodisi samega, bodisi v družbi svojcev ali prijateljev — mnogi odlični umetniki deloma ko je še živel, deloma po njegovi smrti. Zlasti pogoste so karikature, ki kažejo Hugoja kot misleca z značilnim visokim čelom. Kipe pesnika sta napravila D. d'Aneres (1837, 1838) in pozneje Rodin. Te in še mnoge druge spomine kakor medaljone, skice (Hugo je bil sam slikar), rokonise, pohištvo i. dr. hrani sedaj muzej Viktorja Hugoja v Parizu, place des Vosges št. 6 v hiši, kjer

je bival pesnik v l. 1832—1848. Posebno znamenita je slika Puvisa de Chavanesa na stopnišču mestnega magistrata in predstavlja alegorično pesnika, ko poklanja svojo liro Parizu. Na trgu Viktorja Hugoja stoji lep spomenik, delo kiparja Barriasa (1902). Še pomembnejša je skulptura, ki jo je postavil Rodin v vrtu Palais Royal v Parizu. Umetnik je

upodobil Hugoja kot antičnega junaka, ki posluša zamišljen skrivnost narave. Številni so tudi življenjepisi pesnika. Opisala ga je že njegova žena l. 1863. Skoraj nepregledne so izdaje in kritične študije pesnikovih del. Tako živi in bo živel vedno Viktor Hugo v srcih svojih rojakov.

(Po francoskih virih.)

IZ LITERARNEGA SVETA

HUMORIST ALFONS ALLAIS

Poleg Tristana Bernarda, svojega prijatelja, velja Alphonse Allais za početnika moderne segavosti. Pred njima je smeh izhajal vedno iz kake potvorbe, iz neposrednega in pretiranega povečavanja realnosti. Allais pa je iskal svoje učinke v vestnem opazovanju istinitosti, pogostoma celo znanstvene resničnosti, saj je bil jako izobražen. Vendar je to resničnost skrčil vselej na neznatne podrobnosti, ki jih napravljaja čudne ali smešne s tem, da jih ali meša med resne dogodke ali pa da iz njih z brezhibno, toda ironično logiko poteza kar se da nepričakovane zaključke. Iz vsakdanjega življenja svoje okolice, prijateljev, služinčadi, prepotnikov v omnibusu, gostov po kavarnah jemlje predmet svoje prav posebne šaljitosti. Prečitati si je treba njegove »Histoires drôles« ali »On n'est pas des boeufs« (Saj nismo voli) in celo vrsto predsmtirnih (anthumes) njegovih spisov, oziroma domisli si se Bernardovih »Mémoires d'un jeune homme rangé« (Spomini pametnega mladeniča), ki potekajo iz enakega opazovanja potankosti; pa bomo imeli točen pojem o novovrstni komiki, kakršno sta izumila oba prijatelja ... morda pod posrednim in pozabljenim vplivom Švicarja Toepfferja.

Ker je tako resno in flegmatično govoril o malenkostnih, spričo svoje neznatnosti skoraj grotesknih stvarih, v katerih pa se vendar vsakdo mimogrede spozna, si je Allais nakopal vzdevek francoski »Mark Twain«. V primeri je nekaj resničnega. Vendar ne vse. Allais nima na sebi nič normandskega — razen nelzprosnе logike in popolnoma latinske umerjenosti, kakršna se ne najde vsakokrat pri Anglosaksonu. Prepričate se ako preberete čudežne dogodivščine »Cap'tain Cap«.

Allaisove potegavščine po dnevnikih, kadar je sodeloval, še niso pozabljene. Glasilo njegovega rodnega mesta Honfleur — katero mu je nedavno postavilo spomenik — je n. pr. celih 8 tednov vsak četrti ali peti dan objavljalo, da je bila lokomotiva ukradena v tamkajšnji tovarni. Naposled ga je zapodil glavni urednik, ki se je na-

zadnje le vprašal, kam devajo zmikavti toliko lukamatij. Prišel je v Pariz in prevzel gledališko rubriko pri nekem dnevniku. Ravnatelj majhne pozornice, ki je želel rešiti igro, prikazovano pred prazno dvorano, je poslal obvestilo: »Trodejanka Oddih je dosegla neizmeren uspeh. Vsak večer marsikdo ne dobi vstopnice.«

— Dodajte no še kako besedo temu obvestilu, mu je velel uredniški tajnik, da bi se prikupil ubogemu ravnatelju.

In Allais je pripisal,

»To pa ni prav.«

V svojem življenju je napletel nekatero burko. Neko noč je moral dolgo čakati zveze z vlakom. Iz dolgega časa vrže novce v avtomat in dobi škrlico čokolade. Pokliče nižjega uslužbenca in mu veli:

»Tako mi pojdite po načelnika postaje!«

»Ampak gospod, postajni načelnik spl. Ob štirih zjutraj se vrne v službo!«

»To me ne skrbi. Nujno moram govoriti z njim.«

Odločni besedi se je uslužbenec uklonil, meneč, da je pred njim višji uradnik. Strahoma potrka na vrata. Načelnik rohni, vendar se obleče in stopi na peron. Sprejme ga Allais in resno izjavi:

»Gospod načelnik postaje, tolikokrat vas bržkone nadlegujejo ljudje, ki se pritožujejo, da avtomat ne deluje. Zato se mi zdi prikladno in pošteno, da vam izrečem priznanje o brezhibnem funkcioniranju aparata, ki mi je v redu oddal tableto čokolade.«

V njegovih verzih najdete preobilne stike ali rime takega kova:

Les gens de la maison Dubois, à Bône,
scient,

Dans la bonne saison du bois, à bon escient.

Nemara, da ima še bolj posrečene vzorce, kakor na priliko naslednji, ki pa ga je zložil Marc Monnier (ujema se vseh 12 zlogov):

Gal, amant de la reine, alla — tour magnanime —

Galamment de l'arène à la tour Magne, à Nîmes.

(Gal, kraljičin ljubimec, je šel — sijafen pohod —

udvorljivo iz arene v Veliki stolp v Nimesu)

IZ OZNAKOSLOVJA

O RAZNIH PREVODIH BESEDE »TRAGOEDIA«

Grško besedo tragodia (iz tragos in odé) razlagajo klasični filologi na tri načine: 1. pesem, ki so jo peli koristi, oblečeni v kozlovske kože, 2. igro, ki so pri njej igralci tekmovali za kozla kot nagrado, in 3. pesem in igra mladeničev (efebov, »tragov«) ob javnih pevskih tekmah.

Ko je bila beseda v svoji latinski obliki tragodia že zdavnaj mednarodna, so jo skušali puristi pri raznih narodih prevesti v svoj jezik.

Wieland je pisal 1787. Bocksspiel in Bocksgesang, obveljal je pa izraz Trauerspiel. Ožb. Gutsmann piše v besednjaku 1789 žalostno igroskazanje, žalostna igra h gledanju, žalosten zgod, žal. zgodenje ali zgoditje (za naša ušesa komične skovanke; [za komedijo je skoval izraze veselica ali goderska, t. j. odrska igra]; znanimci pa se bodo morda smejali sedanjima nazivoma šaloigra in žaloigra).

Čehi so skovali naziv truchlohra (tudi smutnohra), Hrvati žalosna igra, Danci in Norvežani sørge-spil, švedi sorg-spel, Nizozemci treur-spel, Madžari pa szomorú-játék, kar so zgolj prevodi nemške besede Trauerspiel.

V nekem cerkvenoslovanskem Starem Testamentu iz 18. stoletja je izraz tragodia dobesedno preveden: kozloglasovanje (v drugih rokopisih pomeni ta cerkv.-sl. beseda »veselo gostijo«, tako tudi v Nomokanonu iz 16. stol., ki ga hrani Drž. knjižn. v Ljubljani). Jezuit Josip Si-benegg, gimn. prof. v Zagrebu, je v 18. stol. prevedel v kajkavščino latinsko tragedijo (iz grške zgodovine) K. Rueja »Lysimachuse«; besedo tragodia je pohrvalil »nesrečno pripečenje« (od pripetiti se!)*

Dr. Anton Debeljak poroča v »Jubilej-nem zborniku za 50letnico O. Župančiča« (Lj. 1928) na str. 100, da je neki Srb ob koncu 18. stoletja prevedel naslovni list Goethejevega »Fausta« takole:

»Šaka Jarcospjev u 5 činova od Jovana Vukohoda Geteta.«

S tragedijo so v zvezi gledališki igralci, ki se imenujejo v cerkv. slov. rokopisih ruskega in srbskega izvora od XIII. do XVI. stol. spiljeve in še pogostje spilmani IIIIIIIIbMAIIII iz starovisokone-mške besede spillman = igralec. Na nekaterih mestih se nemška beseda tolmači s pristavki; igrc, glumec ali glumy déjut.

I. Koštiál.

* Ta tragedija, ki jo je dal natisniti leta 1823. Toma Mikloušič, je najstarejša tiskana kajkavska drama.

DROZGOVO GNEZDO

Č L O V E K I N D O M

SOLATA

Solata spada gotovo med najbolj priljubljene prikuhe. Podajamo jo k različnim mesnim jedilom, pečenkam, pa tudi k nekaterim močnatim jedem. Poda se k jajčni jedi, pa tudi k praženemu, pečnemu in krompirju v oblicah. Ni pa tako lahko postaviti na mizo res dobro solato. Solata mora biti pred vsem sveža, skrbno otrebljena, do čistega oprana in končno pravilno zabeljena, pri vsem tem pa mora biti okusna in vabljliva.

Solate ne smemo nikoli pustiti ležati dolgo v vodi, kadar jo peremo, izprati jo moramo na hitro, a temeljito v več vodah. Kadar je solata že tako uvela, da jo moramo pustiti dalj časa v vodi, da se nekoliko osveži, nima več pravega okusa. Rešeto za oprano solato moramo večkrat potresti, da se solata v njem zrahlja in da se voda od nje lahko hitro odteka. Rešeto postavimo poševno v veliko skledo, tako da se voda najhitreje odceja. Preden jo zabelimo, mora biti kolikor mogoče brez vode. Francozi in Italijani, ki so specialisti v pripravi okusne solate, stresejo oprano solato v čist prtič, primejo ga na vogalih skupaj in s previdnim nihanjem otresejo vso vodo iz solate, preden jo deno v skledo, da jo zabelijo.

Važno je nadalje, da svežo solato zabelimo šele tik preden jo damo na mizo. Mnogi jo zabelijo šele na obedni mizi. Postana solata je za nič in težko prebavljiva. Kar se tiče začimb solate, pravi neki rek, da jo morajo zabeliti štirje različni ljudje, da je dobra, in sicer: zapravilivec, ki jo oblije z oljem, skopuh jo okisa, modrijan jo soli in norec zmeša. S temi snovmi pa še ni dosežen pravi okus sveže solate, kajti česen mora biti tudi vmes. Rafinirani sladokusci pa se poslužujejo za pripravo dobre solate še drugih začimb, ki se dobe pripravljene v obliki omak v delikatesnih trgovinah. Za te posebne, pikantne začimbe sta pa še posebno potrebna dva izmed gori navedenih ljudi, modrijan, da jih pravilno odmeri, in norec, da jih zmeša. Najboljšo solato pa lahko pokvarita kis in sol, če nista v pravem razmerju dodeljena. Olje, ki ga navadno prav skope odmerjamo, je glavna začimba solate in tudi zdravju koristna, dasi tudi tega ne sme biti preveč. Kadar hočemo solato zmešati, jo najprej osolimo in sicer z zdrobljeno soljo, nato jo premešamo, potem jo oblijemo z oljem in zopet zmešamo, nato dodamo še kis in tretjič premešamo. Česen dodamo zmečkan ali prav drobno sesekljan. Če pa imamo goste tedaj ne smemo solati premešati česna, ker marsikomu česen zaradi ostrega duha in okusa ne prija. V tem slučaju damo česen drobno sesekljan v posebno posodico na mizo, da si gostje sami poslužijo, če hočejo.

Sveža kumarčna solata mora biti po drugem vrstnem redu začinjena, kakor sveže zelene solate. Mnogo kuharic kumarice napčno pripravi. Olupijo jih namreč in uarežejo na listke precej časa pred serviranjem, jih takoj nasolijo, obtežijo, da se vsa voda iz njih izteče, pa to še ni dovolj, nego jih, preden jih zabelijo, še z rokami kolikor se le da izžamejo. Voda, ki je v kumaricah, jim daje prav za prav tisti prijetni osvežujoči okus, zato je ne smemo docela izžeti. Obenem pa voda, ki je v kumaricah, pospešuje prebavo, iztisnjene kumarice so težko prebavljive, po njih se človeku neprijetno peha. Zato je pravilno kumarice olupiti in narezati kvečjemu pol ure pred pripravo, osoliti jih ne smemo takoj, pač pa pustimo, da se voda le nekoliko odcedi od njih, ne da bi jih kolikaj izžemali, potem jih oblijemo najprej z oljem, nato s kisom, poprom, osolimo pa jih šele nazadnje. Tenko narezana čebula se poda na kumarično solato, to — vsakdo je ne mara, čeprav je sveža čebula tudi od zdravnikov priznana kot zdravju koristna, kakor tudi česen; oba na solatah nekako najlažje uživamo.

Solata iz stročjega fižola je zelo priljubljena, osvežujoča, kakor sploh vse solate, je pa prava delikatesa, če fižol potresemo z drobno sesekljano čebulo, česnom in petršiljem. Fižol moramo obilit z oljem, takoj ko je kuhan in odcejen, dokler je še vroč, vse druge začimbe mu dodamo tik pred serviranjem. Prav tako kakor svež fižol, moramo tudi suh fižol še gorak obilit z oljem, če ga pripravimo za solato. Suh fižol tudi ne smemo pustiti, da se popolnoma ohladi, preden ga damo na mizo, ker postane trd. Nekateri malomarne gospodinje ga skuhamo toliko, da ga dajejo potem po ves teden na mizo. Tudi za suh fižol velja, kakor sploh za vsako jed, ki je najboljša, dokler je sveža, torej ne postana.

Krompirjeva solata mora biti tudi tako pripravljena kakor fižol. Obliti jo moramo z oljem, dokler je krompir še mlačen, da ostane voljan in lažje prebavljiv. Prav tako ga sesekljana čebula in petršilj znatno izboljšata. Vsako solato, bodisi svežo ali kuhano, izdatno izboljšamo s trdo kuhanim sesekljanim jajcem. Poleg zelenih in kuhanih, sočvnih solat nam pa kuharske knjige podajajo še najrazličnejše solate iz mesa in rib. Solata od govejega mesa, posebno od gobca, je splošno priljubljena jed. Ribja, tudi ruska solata imenovana, je delikatesa, ki se jo z malim trudom in stroškom pripravi kdaj pa kdaj tudi doma lahko, ne da bi jo morali iskati na jedilnikih prvovrstnih hotelov in restavracij, kjer spada med najdražja jedila in čestokrat niti ne naletimo na res svežo.

Posebno priljubljena je mešana solata. Ta je sestavljena iz različnih svežih in ku-

hutih solat. Jedilniki boljše restavracij in hotelov imajo vedno v seznamu »rusko solato«, »francosko, italijansko, holandsko solato« in še druge. Vse te solate so sestavljene iz različnih zelenih in kuhanih solat, gomoljk in stročnic, med seboj se razlikujejo le po kakem posebnem dodatku ali posebnih začimb. Prvine vsake solate pa ostanejo vedno iste: olje, sol, kis ali limonin sok namesto kisa.

Za gospodinjo je solata velike vrednosti, z njo si pomaga lahko pri vsaki jedi, saj se poda k obedu in večerji. Skrbno pripravljena »mešana solata« obogati tudi preprosti meščanski obed ali večerjo.

Solata je osvežujoča, zdrava in okusna. Spomladi naravnost hlepino po sveži solati, po prvi zelenjavi. Komur kis ne prija, si jo okisa z limoninim sokom. Pametna gospodinja bo vzela za solato vedno le boljše olje, če je dražje, ga je pa manj treba, je bolj izdatno, ker je bolj mastno.

»Mešana« solata pripravimo iz različnih zelenih solat in kuhanih gomoljk. Zgodnja pomlad nam nudi za mešano solato: motovilec, regrat, radič, berivko in krešo. K tem zelenim solatam primešamo: krompirjevo, zelenino, fižolovo, cvetačo, šparglje,

črni koren in črno redkev. Vsako kuhano shov za solato zmešamo vsako zase in jo v kupčkih naložimo na krožnik ali v plitvo, pripravno skledo. Zelene solate lahko zmešamo skupaj in naložimo v sredino krožnika, tako da je okoli nje venec kuhanih solat. Krompirjevo solato potresemo nazadnje s sesekljanim petršiljem in čebulo, na fižolovo potresemo nastrgano črno redkev. Trdo kuhana jajca zrežemo na četrtine in jih položimo po zeleni solati. Tudi rdečo redkvico porabimo med mešano solato, zrežemo jo na lističe in jo zmešamo med zeleno solato. Tako solato serviramo lahko kot posebno jed. Poletje pa nam nudi še večjo izbero svežih solat, kakor ledenko, pariško, štrucarico, radič, stročji fižol, grah, kumarice, paradižnike, peso in še druge. Jeseni pa imamo poleg teh še okusno endivijo in zeljato solato, skozi vso zimo motovilec itd.

Francozi primešajo med zeleno solato tudi različne drobne cvetke in dišavna zelišča, ki jih imenujejo »Fourniture de salade«. Je to cvetje vrtno krešo, potočne kreše, vijolice, trobentice ter sem in tja kako peresce mete, rukole, bosiljaka, pehtrana, dila in slično.

Utva.

VOJAKI Z DEŽNIKOM

Fotografija Waleskega princa, ki je nedavno s razpetim dežnikom pregledoval vojaško častno stražo, je zbudila mnogo veselosti. Prizor je nepričakovan, a ne tako redek, kakor bi kdo mislil.

General Mercer poroča v svojem dnevniku o bitki pri Waterlooju, omenjajoč vojaškega zdravnika, ki je jutraj ob bitki med dežjem hodil z dežnikom okrog General Lejeune pa je opisal opremo angleškega častnika, na katerega je naletel v Olivenci: ta častnik je nosil marelo kakor Matajev Matija. Iz Lejeuneovih besed se da posneti, da to ni bila izjema.

Wellington, kakor veste, dopušča v navodilih za gardne grenadirje, da smejo v kroju nositi dežnik, kadar so na službi v Saint-Jamesu; smešno in nevojaško pa bi bilo to, če bi nosili streho na vojnem pohodu.

Vse namreč kaže, da se je tedaj razpasla navada, jemati v taborišča »štorico«, kakor je Wolfov slovar svoje dni predlagal nazivati to miroljubno pripravo. De Montbel pripoveduje v svojih spominih: »Lito je kakor iz vedra in angleški častniki so jahaje imeli razpete dežnike nad seboj, kar se nam je zdelo od sile smešno. Pri tej priči so zaprli svoje dežnike, jih obesili ob sedla, potegnili bridke sablje in se zakadili na naše lovce.« Ti so se hrabro otepali Wellingtonove čete, pa niso vzdražali in so se umaknili pred nasprotnikom.

G. H.

Slepec nosi svoje oči na rokah in v ušesih; mati nosi oči v svojem srcu, svoje srce pa v svojih očeh.

Camille Schneider

Nesrečnež, ne nadejaj se miru v svojem življenju, če si razžalil svojo mater!

E. de Améris

H. Gutgesell: NJEGOVA NAJLJUBŠA IGRAČA (lesorez)

KLASICNA NIEMCOVIČEVA PARTIJA

Dne 16. marca je umrl v bolnici v Kodanju, kakor je našim čitateljem že znano, slavni šahovski vele mojster Aron Niemcovič, ki je prinesel vse polno novosti v šahovsko strategijo. Njegov nastavek partije je prvotno učinkoval zelo bizarno. Razne znamenite avtoritete so celo odklanjale njegove nazore; toda s svojo kombinacijsko silo in sijajno tehniko je Niemcovič, ki je bil vsekakor eden izmed največjih turnirskih igralcev, kljub temu prodrl s svojimi idejami. Nele prve nagrade (Marianske Lazni 1925, Dresden in Hannover 1926, jubilejni turnir v Berlinu 1928, veliki turnir v Karlovi h varih 1929, Frankfurt ob Meni 1930), temveč tudi visoka kvaliteta njegovih partij so popolnoma upravičili njegov sloves.

Priobčujemo kratko Niemcovičovo partijo s turnirja v Hannoveru 1926.

Beli: Gilg Črni: Niemcovič
1. d2—d4 f2—f5
2. g2—g3 d7—d6

»Čigorinov san, ki sta ga iz kraljestva sene presadila v turnirsko realnost Krause in Niemcovič.

3. Lf1—g2 Sg8—f6
4. c2—c3 Sb8—c6
5. Sg1—h3 e7—e5
6. 0—0 h7—h6

Da se prepereči L ali Sg5

7. f2—f3 d6—d5

Dekoracijska zamenjava v sredini. Ali upravičeno? Možno je bilo namestu tega g7—g6, n. pr. 7. ... 8. e4! Lg7, 9. ef×g f×, 10. Te1 z nejasno igro, ali tudi 7. g7—g5, 8. e4 Lg7, 9. ef×Lf5

8. Kg1—h1

Namestu tega bi e2—e4 (po Aljehinu) pričaral silno dramatične zapletitaje

8. ... Lf8—d6
9. d4×e5 Sc8×e5
10. Sb1—d2 0—0
11. e2—e4 f5×e4
12. f3×e4 Se5—g4
13. Tf1—e1 Dd8—e8
14. e4×d5 De8—h5!
15. Sd2—f1 hd6—c5
16. Lc1—e3 ...

Opazi grožnjo Dh2× poleg Sf2+ itd.

16. ... Lc5×e3
17. Sf1×e3 Lc8—d7
18. Dd1—d4 ...

Dobro! Se3× se belemu zaradi vmesne poteze Sf4 ni treba bati.

18. ... Ta8—e8
19. Se3—f1 ...

To pa je manj dobro. Pravilno je bilo Se3×g4, Sg4×Kg1.

19. ... g7—g5
20. Sh3—g1 ...

Dopušča interesantno odločitev, toda beli je stal že slabo.

20. ... Sf6—e4!

Grozi cela izbira matov, n. pr. tudi Dh2× Sh2× Sg3 mat.

21. Sg1—h3 ...

Počuti se najbolje na običajnem h3!

21. ... Sg4—f6!

Ta pregrupacija je v zvezi z invazijako žrtvijo na f2.

22. Lg2×e4 Sf6×e4

23. Sh3—g1 Se4—f2+

24. Kg1—g2 Ld7—h3+

poleg mata v dveh potezah (25. Sh3× Df3+, 26. Kg1, Dh1 mat).

Rešitev problema 119

1. Df6—a1.

ZA BISTRE GLAVE

243

Nenavadni računi

Vzemimo poljubno število s tremi mesti, n. pr. 427, ga odštejemo od njegove obrnjene oblike (724 — 427 = 297) in prištejemo k razliki njeno obrnjeno obliko (297 + 792 = 1089). Naj si bodo ta števila s tremi številkami katera koli, vedno dobimo na zadnje rezultat 1089. Kako to?

244

Valjari in hlod

Na valjarih z 10 cm premera potiskajo hlod naprej. Za koliko se ta premakne, če se valjari enkrat zavrtijo?

Rešitev št. 239

(Kdaj je umrl)

20 let mu je bilo v L. I. po našem štetju, umrl je tedaj l. 21.

Rešitev k št. 240

(Granatni drobci brez moči)

To se je lahko zgodilo v primeru, da je imel drobec po eksploziji približno enako ali v nasprotno smer obrnjeno brzino nego brzina, s katero se je premikal prej ves izstrek.

Rešitev k št. 241

(Cowboyska)

Morala je biti krogla iz puške, ki je videl nje blisk, kajti krogla se gibljejo hitreje od zvoka, tako da je bila krogla iz druge puške že mimo njega, ko je zaslišal pok.

Rešitev k št. 242

(Kakšen pomen ima apno?)

Zato, ker je potem hitro opaziti, če kdo brez dovoljenja odnese kaj tega premoga.

H U M O R

»Saj to je tisto, česar mu ne morem do-
povedati!«

SIAMSKI DVOJCICI

»Med nama rečeno: mlajša sem jaz!«

Zanemarjeni zakonec

»Moj mož je strašen. Zmerom hodi okoli
brez gumbov.«

»Gumbe je treba pač dobro prišiti, El-
za!«

»Slišala sem, da centjo porcelan angle-
škega kralja na deset milijonov dinarjev!«

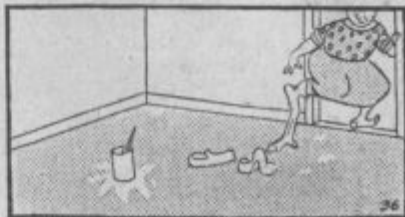
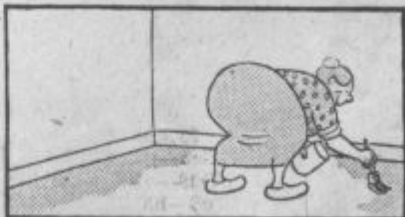
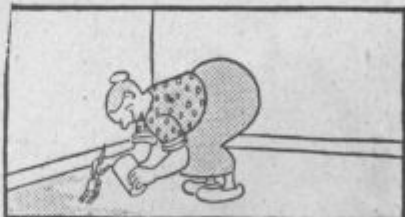
»No... potem pa gotovo nima nobene
služkinje!«

TRIP TRAP

NOVA OBLEKA

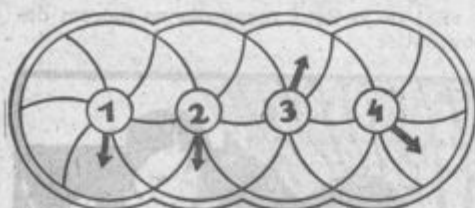
TRIP TRAP

MAZANJE PODA

UGANKA NA PLOŠČAH

Crassus

Vsa koleca je izpolniti s črkami. Začetek pri puščici. Smer kakor kazalec pri uri: 1. glasbila, svirala, pihala, 2. glavno mesto švedskega okrožja Kalmar-Län, 3. čičerka, tudi neka gospodična pri J. Trdinu, 4. slovenska pokrajina v Italiji. — Vsi zgornji razpredelki dajejo od leve na desno ime sončne dežele, o kateri se dosti piše v »Žisu«.

SAMOGLASNIŠKA UGANKA

Crassus

Z a t i drva reže na polena,
z e žari iz hudega plamena,
z i poznana moška so imena,
z o je gumasta, če ne usnjena,
z u pa je grozečega pomena.

REŠITEV KRIZALJKE V ŠT. 20

Bab, noté ton, ne Vonoven, anime Mina, a teleta, obibo, oko, Aka, Aziza, a Veleva, irem, émeri, ne ve Neven, Doré Rod, Remer, dad. — A. Menelik kile nema.

A NEK DOTE

Bahavost

Humoristični pisatelj židovskega porekla Mavricij Safir, ki je živel na Madžarskem v l. 1795 do 1858, je bil precej ostrega jezika. Nekoč se je pred njim šoptril demističar pisatelj s svojimi deli in se povzpelo celo do trditve, da bodo njegove knjige čitali ljudje še potem, ko bo sta Goethe in Schiller že davno pozabljena!

— To že, je pritrdil Safir, toda prej pa gotovo ne!

Tudi rešitev

Poljski kralj Stanislaw I. Leszczyński (1677—1766), ki so ga nazadnje pregnali s prestola, je bil srčno dober človek in mu je ljudstvo nadelo priimek »dobrodelnik«. Oženil se je za ta vladar, ko je prišel že v Abrahamova leta. Posledica je bila, da je kmalu izvedel, da uživa njegov precej mlajši kancelar pri kraljici zelo velike simpatije, mnogo večje kot on. Ker je bil preudaren in dober mož, je zvečer le objel svojo ženo ter na tihem pristavil:

— Ostalo ti bo povedal moj kancelar!

STARA ZABAVA ZA MLADE GLAVE